

Тьюторський супровід соціального розвитку учнів початкової ланки приватної школи як інноваційна соціально-педагогічна технологія

Альохін Михайло Михайлович¹

Приватний заклад освіти «КМДШ» № 2, Київ, Україна

E-mail: themichelianian@gmail.com

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-9800-0268>

На основі теоретичного дослідження наявних у світовій та вітчизняній науці відомостей і власного педагогічного досвіду автор характеризує тьюторський супровід соціального розвитку учнів початкової ланки приватної школи як інноваційну соціально-педагогічну технологію. Елітарний статус батьків учнів недержавних закладів середньої освіти, їхні вимоги до специфіки соціалізації дітей, змушують приватні школи організовувати тьюторський супровід соціального зростання, який узагальнено можна вважати процесом суттєвих кількісних та якісних змін у сфері соціального життя особистості. У статті соціальний розвиток розглядається двоєдиним процесом, у контексті соціалізації та індивідуалізації. Автор наголошує, що молодший шкільний вік є сенситивним для процесу соціального розвитку, адже дитина у цей період посідає активне місце у найрізноманітніших соціальних відносинах, де його «Я» є рівнозначним з іншими, що розвиває у нього новий етап самоусвідомлення в соціумі, соціальну відповідальність самовизначення. Підтверджується, що тьюторський супровід допомагає дитині увійти у сферу соціального життя, у культуру; він сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, свого стилю життя, власного соціального досвіду. Встановлюється, що тьюторський супровід соціального розвитку молодших школярів базується на 3-х основних підходах: компенсаторному, освітньо-перспективному та інтеграційно-особистісному. Тьютор початкової ланки приватного закладу освіти у ході тьюторського супроводу соціального розвитку виконує ролі соціального наставника, трекара особистісного зростання, медіатора, освітньо-формаційного менеджера. Основними методами тьюторського супроводу соціального розвитку молодших школярів автор визначає психо- та соціодіагностичні, практико-зорієнтовані методи, методи проблемного навчання, методи аналізу та самоаналізу, методи організації самостійної роботи. Узагальнюється, що тьюторський супровід соціального розвитку молодших школярів має 5 основних етапів: діагностувальний, мотиваційний, когнітивно-аксіологічний, діяльнісно-поведінковий, рефлексивно-коригувальний.

Ключові слова: тьютор, тьюторський супровід, соціальний розвиток, молодший школяр, приватна школа.

Вступ. Трансформація ринку освітніх послуг в Україні в останні роки актуалізує попит на школи повного дня, який переважно реалізують приватні заклади, у яких діти можуть комплексно здобувати як класичні академічні знання, так і набувати додаткову освіту завдяки відвідування творчих чи інтелектуальних студій, клубів та гуртків. Водночас, тривале перебування дитини в освітній установі певним чином змінює режим її дня, скорочує час фізичного перебування з батьками, зрештою – відображається на їхній ролі у ментальному, фізичному та соціальному розвитку своїх дітей.

Оскільки молодший шкільний вік є сенситивним для процесу соціалізації, конкурентоспроможний приватний заклад освіти має докласти всі зусилля для створення умов ефективного соціального виховання й розвитку дітей цього віку, набуття ними позитивного соціального досвіду, формування цілісної творчо зорієнтованої особистості, яка успішно адаптуватиметься до різноманітних умов життєдіяльності (Бурим, 2008: 3).

У зв'язку із цим, пропонуючи клієнтам послуги школи повного дня, приватні установи найчастіше застосовують інноваційні технології, спрямовані на моделювання особистісно зорієнтованої виховної системи, яка є своєрідним «виховним континуумом», безперервним у часі та просторі, що запобігає негативного некерowanego впливу, поширює виховний процес на всі типи комунікацій між учасниками освітнього процесу, робить таку взаємодію диверсифікованою щодо організаційних обмежень (Язиков, 2009: 496).

Однією з найбільш поширених на ринку приватних освітніх послуг України технологій, що забезпечує моделювання особистісно зорієнтованої виховної системи, та в рамках якої відбувається

¹ заступник директора з навчально-методичної роботи Приватного закладу освіти «КМДШ» № 2

найбільш оптимальне ментальне, соціальне та фізичне становлення молодшого школяра у закладі повного дня, є технологія тьюторського супроводу.

Мета та завдання дослідження полягають у теоретичному узагальненні результатів наукових розвідок з проблем соціального розвитку молодших школярів приватних закладів освіти, що охоплені тьюторським супроводом, висвітлення його змісту та підходів.

Матеріали та методи дослідження. Методами дослідження є теоретичний аналіз, синтез, систематизація наукових джерел та власної педагогічної практики з метою формулювання базових понять дослідження та визначення методологічних основ тьюторського супроводу молодших школярів приватних закладів освіти.

Результати дослідження і їх обговорення. Неможливо не погодитися із постулатом, що дитинство є соціальним феноменом – особливим станом соціального розвитку та особливою формою його вияву (Алексєєнко, 2007: 65).

У вітчизняній науковій літературі (Алексєєнко, 2007: 42; Литвиненко, 2005: 14) соціальний розвиток визначається як процес суттєвих кількісних та якісних змін у сфері соціального життя особистості або його окремих складників, наприклад, соціальних стосунках, ролях, якостях. Соціальний розвиток є двоєдиним процесом соціалізації (оволодіння й засвоєння соціокультурного досвіду та його подальше відтворення) та індивідуалізації (самопізнання, набуття самостійності й відносної автономності).

Основними параметрами соціального розвитку молодших школярів є формування перших дружних відносин, груп однолітків на основі взаємної довіри; зростання самоповаги; диференціація можливостей, зусиль, сприйняття успіху та невдач; керування емоціями і розуміння зв'язку між моральними регламентами та соціальними умовами (Berk, 2008).

Результатом успішного соціального розвитку є задоволеність дитини становищем у соціальному середовищі (сім'ї, групі однолітків, громаді), підкреслюючи при цьому, що, власне, це середовище і є основою створення контексту її соціального розвитку (Buljubašić-Kuzmanović, Livazović, 2010).

Дослідження соціально-психологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку (Бех, 2015: 2-3; Фролова, 2019: 37) дозволяють резюмувати, що період навчання у початковій ланці є центральним у процесі соціального розвитку індивідів, адже саме у цей час у них відбувається формування системи взаємин із наставниками, якість якої безпосередньо впливатиме на ефективність та комфортність подальшого шкільного і позашкільного (сімейного, широкого соціального) життя. Дитина цього віку прагне виявити себе, виокремлюючи власне "Я", протиставляючи себе іншим, висловлюючи свою позицію щодо інших людей, отримуючи від них визнання самостійності. Молодший школяр посідає активне місце у найрізноманітніших соціальних відносинах, де його «Я» є рівнозначним з іншими, що розвиває у нього новий етап самоусвідомлення в соціумі, соціальну відповідальність, самовизначення.

Вступ до школи зумовлює значний стрибок у розвитку соціальних відносин дитини, оскільки її просте та зрозуміле становище у сім'ї, часто захищене та привілейоване, змінюється на конкурентне, коли в умовах складної та непередбачуваної соціальної ситуації, дитині доводиться боротися за своє місце у групі рівних однолітків (Andrić, Čudina-Obradović, 1990).

У початковій школі дитина має відчути свою значущість, важливість власної думки у сприйнятті її педагогами. Відповідно, від рівня поваги та дружності їхніх відносин залежить і успішність виховання загальної культури, високих моральних якостей, зрештою – успішність її соціалізації у сучасному суспільстві.

Розглядаючи особливості соціального розвитку молодших школярів, доцільно враховувати цілісність розвитку дитини, потребу розкривати її творчий потенціал, заохочувати формування таких чеснот, як соціальна активність, ініціативність, самостійність, адаптивність, емпатія, життєрадісність, відкритість, які сукупно сприяють самореалізації дитини у соціумі. У процесі соціалізації у молодшого школяра потрібно виховувати позитивне ставлення до себе та оточуючих, готовність до взаємодопомоги, повагу до інших, інші соціальні навички.

Саме тому сучасна приватна школа має вибудовувати таке освітньо-виховне середовище, в якому: молодші школі зможуть відчувати себе успішними та задоволеними; вони зможуть продемонструвати набуті знання, вміння та навички; матимуть можливість ненасильницьким способом вирішувати конфліктні ситуації, опановувати здатність цікаво, творчо, розвиваючи співпрацю, більш толерантно взаємодіяти у повсякденному житті (Buljubašić-Kuzmanović, 2012).

У початковій освітній ланці вкрай важливо заохочувати учнів будувати реальні очікування щодо їхнього розвитку, обговорювати та коригувати їх, здійснювати рефлексію невдач, розвивати

відповідальність і належне ставлення до себе та інших, навчаючи дітей розв'язувати проблеми та приймати рішення. Усе це досягається завдяки зміні негативних статичних шкільних сценаріїв на розвивальні та активні, в яких відводиться значна роль зростанню самооцінки та використанню процедур, що сприяють самодисципліні (Blazevic, 2016: 47).

Дотримання такого підходу є передумовою якісного соціального становлення особистості молодшого школяра, яке водночас із соціальним розвитком утворюють діалектичну єдність. Саме тому успішна соціально-педагогічна робота із соціалізації особистості, втілена у впровадженні інноваційних виховних технологій, на кшталт, тьюторського супроводу, є запорукою успішного входження дитини у царину соціального та культурного життя суспільства; така діяльність невід'ємно формує ціннісні орієнтації школяра, сприяє виробленню у нього власного стилю життя, є підґрунтям зростання соціального досвіду.

Тьюторський супровід учнів останнім часом набуває все більшої популярності не лише у практичній сфері застосування, але і як предмет наукового дослідження. Сьогодні існує декілька основних трактувань тьюторського супроводу, узагальнено які можна представити як:

- вид соціального обслуговування, спрямований на подолання труднощів адаптації до нового освітнього середовища, пошук необхідної соціальної інформації, розвиток автономності і самостійності у ухваленні рішень (Шейна, 2014: 235; Кузьменко, 2015: 311);

- індивідуально-соціальну діяльність, орієнтовану на подолання суперечностей між творенням власного образу та наслідуванням зразків культури у процесі творчого пошуку співробітництва та співтворчості наставника та дитини (Бойко, 2011: 7);

- вид гуманного педагогічного супроводу, під час якого педагог-наставник створює умови для здійснення самозростання своєю учню (Степаненко, 2018: 200; Тихонович, 2009: 165; Микитюк, 2012: 111);

- комплексний підхід суб'єкт-суб'єктної орієнтації до вирішення проблем навчання, виховання і розвитку особистості, що дозволяє індивідуалізувати процес самопізнання та творчої самореалізації особистості (Осадча, 2019: 143);

- елемент буття зростаючої особистості, що має ознаки цілісності за параметрами спільної системи цінностей, змісту та результату взаємодії тьютора та тьюторанта (Москальова, 2019: 117; Пахомова, 2012: 224).

Водночас, сьогодні тьюторинг як професійна діяльність на практиці використовується однобічно і охоплює здебільшого супровід академічного зростання дитини, заохочення її до пізнання та опанування програмового матеріалу.

Натомість, елітарний статус батьків приватних шкіл, який накладає відбиток на характер взаємодії сім'ї й школи, соціальну ситуацію розвитку молодшого школяра в сім'ї, його соціалізацію в процесі виховання (Бурим, 2006: 295), зумовлює потребу створення такого соціально-виховного простору та потенціалу школи, яке відповідатиме запитам клієнтів. Це, у свою чергу, пов'язане із отриманням якісного педагогічного наставництва у сфері соціальної освіти та виховання, опануванні соціальних норм, розширенні компетенцій у формуванні соціального капіталу дитини.

Такий запит дозволяє орієнтувати тьюторський супровід не лише на наставництво в пізнавальній діяльності, у дистанційній освіті, але й у контексті соціального розвитку, що надає технології тьюторського супроводу інноваційного змісту.

Водночас, сьогодні у науковій літературі відсутнє тлумачення тьюторського супроводу соціального розвитку, що зумовлює подання його авторського розуміння.

Тьюторський супровід соціального розвитку визначаємо як специфічний вид соціально-педагогічного наставництва, спрямованого на створення умов засвоєння здобувачем освіти сукупності провідних соціальних норм, накопичення ним соціального досвіду і формування у нього ціннісних ставлень до дійсності та спроможності до саморегуляції поведінки.

Тьюторський супровід соціального розвитку молодших школярів базується на трьох основних підходах: компенсаторному, освітньо-перспективному та інтеграційно-особистісному (Бойко, 2011: 6).

У рамках першого – тьютор пізнає особливості особистості молодшого школяра щодо сприйняття світу і людей, мети і мотивації до навчання, визначає його цінності та ідеали. На цій основі педагог-наставник ліквідує чи компенсує чинники негативного впливу, які звужують потенціал освітнього середовища щодо ментального, фізичного та соціального розвитку дитини; тьютор запобігає труднощам особистісного становлення тьюторанта, коригує сприйняття ним соціального оточення.

У межах освітньо-перспективного підходу тьютор спрямовує свої зусилля на сприяння самоосвіті та самовихованню особистості дитини, культивує у нього техніку випробувань себе і своїх сил. Цей підхід актуалізується відповідно до генези тьюторського супроводу, повертаючись від домінації освітньої мети тьюторингу до виховної, коли основні функції педагогів-наставників пов'язані безпосередньо із формуванням у тьюторантів адаптивності – здатності успішно соціалізуватися та самореалізовуватися у складному мінливому світі.

Інтегрально-особистісний підхід об'єднує загальні та індивідуальні методи, форми і види тьюторингу. Він постулює необхідність досягнення синергетичного поєднання в навчанні та вихованні соціального та індивідуального, інтелектуального та емоційного, загального і відмінного у кожній особистості, щоб запобігти превалювання консьюмерських егоїстичних інтересів у своїх тьюторантів.

Вважаємо (Альохін, 2020: 8), що тьютор початкової ланки приватного закладу освіти у ході тьюторського супроводу соціального розвитку виконує такі *ролі*:

- *соціального наставника* (надавати соціальні знання та формувати соціальні навички дитини);
- *трекера особистісного зростання* (здійснювати координацію, супровід та коригування академічного та соціального поступу дитини, створювати умови для саморефлексії досягнень);
- *медіатора* (здійснювати модерацію конфліктних ситуацій, комунікувати у триаді «батьки-учень-учителі»);
- *освітньо-формаційного менеджера* (створювати засоби мотивації до навчання, сприяти раціональному планобудуванню, визначати та підтримувати сталий темп зростання, запроваджувати системи заохочень і санкцій, підбирати контент, необхідний для всебічного гармонійного розвитку та соціального становлення дитини).

Реалізація означених ролей тьютора у процесі супроводу соціального зростання здійснюється методами індивідуальної та групової діяльності, описаних у наукових працях Д. Клаттербака (2016), Т. Ковальової (2010), Л. Москальової (2019: 118) та уточнені у ході узагальнення власного досвіду управління освітнім процесом:

- психо- та соціодіагностичні (анкетування, тестування, індивідуальні та групові консультації, консультування з вибору векторів розвитку талантів та рання кар'єрна профілізація, трекінг особистісного зростання);
- практико-зорієнтовані методи (тьюторські бесіди чи години, інструктаж, тимбілдінг, групові та індивідуальні сесії фасилітації та коучингу);
- методи проблемного навчання (вирішення навчальних кейсів поведінки у типових і атипових життєвих ситуаціях, тренінги, школи інтерактивного навчання, семінари-практикуми);
- методи аналізу та самоаналізу (формування здатності до рефлексії та саморефлексії освітньої та виховної діяльності, аналізу та самоаналізу здібностей та схильностей);
- методи організації самостійної роботи (індивідуальної чи у групах: робота над проектом, створення портфоліо).

Узагальнюючи напрацювання Р. Полешка та В. Щорса (2011: 43), О. Горбачової (2018), Л. Москальової (2019) та практику тьюторського супроводу соціального розвитку молодших школярів у сучасних приватних закладах освіти, визначимо 5 основних етапів цього процесу (див. рис. 1).

рисунк 1. Етапи тьюторського супроводу соціального розвитку

На першому, діагностувальному етапі, тьютор здійснює вхідні заміри сформованості соціальної компетентності молодшого школяра (Матішак, 2014: 167) у знаннєвому, ціннісному та поведінковому вимірах. На другому, мотиваційному, тьютор виявляє індивідуальні мотиви і потреби дітей, виступає

своєрідним каталізатором процесу соціального зростання, активізуючи у тьюторантів прагнення до нового соціального досвіду.

Когнітивно-аксіологічний та діяльнісно-поведінковий етапи є формувальними етапами тьюторського розвитку соціального розвитку. Вони є найтривалішими у часі та здійснюють найбільший вплив на соціальний розвиток молодшого школяра. Використовуючи означені вище методи тьюторського супроводу, педагог-наставник створює відповідне освітньо-виховне середовище закладу освіти та формує у тьюторанта соціально позитивні ціннісні орієнтації та поведінку завдяки інтерналізації загальнолюдських і спеціальних знань, умінь, соціальному досвіду.

Рефлексивно-коригувальний етап є фінальним, під час якого тьютор разом із тьюторантом, аналізують досягнутий результат в особистісному зростанні, зіставляють очікування та реальні досягнення тьюторанта, визначають подальшу потребу/непотребу тьюторського супроводу та окреслює вектори можливої співпраці у майбутньому.

Здебільшого проходження цих 5 етапів тьюторського супроводу соціального розвитку в початковій школі є циклічним, може охоплювати річний період, цикл початкової освіти (адаптаційно-ігровий у 1-2 класі чи основний у 3-4 класі), увесь термін навчання у школі I ступеня (4 роки).

Висновки. Таким чином, тьюторський супровід соціального розвитку учнів початкової ланки приватної школи є інноваційною соціально-педагогічною технологією, яка забезпечує суттєві кількісні та якісні зміни у сфері соціального життя особистості. Тьюторський супровід допомагає дитині увійти у сферу соціального життя, у культуру; сприяє формувальне ціннісних орієнтацій, свого стилю життя, власного соціального досвіду.

Тьюторський супровід соціального розвитку молодших школярів базується на трьох основних підходах: компенсаторному, освітньо-перспективному та інтеграційно-особистісному, а тьютор початкової ланки виконує ролі соціального наставника, трекера особистісного зростання, медіатора, освітньо-формаційного менеджера.

Основними методами тьюторського супроводу соціального розвитку молодших школярів автор визначає психо- та соціодіагностичні, практико-зорієнтовані методи, методи проблемного навчання, методи аналізу та самоаналізу, методи організації самостійної роботи, які реалізуються протягом п'яти основних етапів: діагностувальному, мотиваційному, когнітивно-аксіологічному, діяльнісно-поведінковому, рефлексивно-коригувальному.

У подальшому передбачаємо дослідження деталізованого опису інструментів трекінгу соціального розвитку молодших школярів та визначення основних принципів здійснення тьюторського супроводу соціального розвитку в приватній початковій школі.

Література

- Алексєєнко Т. Соціалізація особистості: можливості й ризики : наук.- метод. посіб. Київ, 2007. 152 с.
- Альохін М. М. Роль тьютора приватної школи у соціальному становленні особистості молодшого школяра. *Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології*. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. С. 6-8
- Бех І. Молодший школяр у вікових закономірностях. *Початкова школа*. 2015. № 2. С. 1-3.
- Бойко А. М. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії. *Педагогічні науки* : збірник наукових праць. Полтава, 2011. С. 4-10.
- Бурим О. В. Особливості соціального виховання молодших школярів в умовах приватних шкіл. *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка*. 2006. № 6. С. 293-298
- Бурим О. В. Соціальне виховання молодших школярів у приватних загальноосвітніх навчальних закладах: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05. Луганськ, 2008. 20 с.
- Горбачева О. Ю. Система тьюторського супроводу професійного становлення психолога. *Актуальні проблеми психології*: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Житомир: "Вид-во ЖДУ ім. І. Франка", 2018. Випуск 45. С. 110-119.
- Клаттербак Д. Інтерв'ю с топ-коучем Великобританії и пожизненным послем Европейского Совета коучинга и менторинга. *Все о коученге*. 2016. № 5. С. 4-7
- Кузьменко Н. В. Педагогічна взаємодія в стосунках «куратор-студенти» в контексті позааудиторної виховної роботи. *Педагогіка та психологія* : збірник наукових праць. 2015. Вип. 49. С. 327-335

Литвиненко С. А. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2005. 40 с

Ковалева Т. Матеріали курсу «Основи тьюторського супроводження в общем образовании». Москва : Педагогический университет «Первое сентября», 2010. 56 с.

Матішак М. Соціальна компетентність молодшого школяра: теоретичні аспекти. *Освітній простір України*. Випуск 3. 2014. С. 165-170.

Микитюк С. О. Ресурсний підхід в організації тьюторської діяльності у вищому педагогічному навчальному закладі. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2012. Вип. 39. С. 111-119

Москальова Л. Ю. Тьюторський супровід у закладах освіти як стратегія духовно-морального розвитку особистості. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2019. Вип. 1. С. 114-123

Осадча К. П. Теоретичні та методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів до тьюторської діяльності: монографія. Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2019. 424 с.

Пахомова Т. Шляхи впровадження тьюторської системи освіти у зарубіжних країнах. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 5(1). С. 220-224.

Полюшко Р. А. Тьюторський супровід учнів як нова форма гуманістичного навчання. *Управління школою*. 2011. № 22-24 (322-324). С. 42-44.

Степаненко О. О. Обґрунтування поняття «тьютор» у освітньо-дослідницькому просторі. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки*. 2018. С. 198-205.

Тихонович В. М. Основи діяльності тьютора у шкільному навчанні. *Педагогічні науки : збірник наукових праць*. 2009. С. 158-167.

Фролова Л. Б. Психологічний вплив дитячо-батьківських відносин на соціальну адаптацію молодших школярів : дис. канд. психол. наук : 19.00.05. Сєвєродонецьк, 2019. 200 с.

Шейна Л. О. Тьюторство як комплексний соціальний психологопедагогічний феномен. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2014. № 4. С. 231-238

Язык О. І. Моделювання особистісно орієнтованої виховної системи приватної загальноосвітньої школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітніх школах*: збірник наукових праць. Запоріжжя, 2009. Вип. 5 (58). С. 495-500.

Andrilović V., Čudina M. Osnove opće i razvojne psihologije. Zagreb : Školska knjiga, 1990. 221 s.

Berk E. L. Psihologija cjeloživotnog razvoja. Zagreb : Naklada Slap, 2008. 920 s.

Blazević Ines. Family, Peer and School Influence on Children's Social Development. *World Journal of Education*. 2016. Vol. 6, No. 2. P. 42-49

Buljubašić-Kuzmanović V. Socijalna kompetencija i vršnjački odnosi u školi. *Pedagogijska istraživanja*, 2010. Vol. 7(2). P. 191-203

Buljubašić-Kuzmanović V. Škola kao zajednica odrastanja. *Pedagogijska istraživanja*, 2012. Vol. 9(1-2). P. 43-57.

Tutor support of social development of primary school pupils in a private school as an innovative socio-pedagogical technology

Alokhin Mykhailo²

*Deputy Director of the Educational work in Private Educational Institution "KMDS"
(Creative International School for Children) № 2, Kyiv, Ukraine*

Based on a theoretical study of information available in the world and domestic science and his own pedagogical experience, the author characterises the tutoring of social development of primary school pupils in private schools as an innovative socio-pedagogical technology. The elitist status of pupils' parents in private secondary schools, their requirements to the specifics of their children's socialisation, force private schools to organise tutoring of social growth, which can be considered a process of significant quantitative and qualitative changes in social life. The article considers social development as a dual process, in the context of socialisation and individualisation. The author emphasizes that the primary school age is sensitive to the process of social development because in this period, the child takes an active place in various social relations, where his / her "I" is equivalent to others, which develops a new stage of self-awareness in society, social responsibility. It is confirmed that tutoring accompanies the child to enter the sphere of social life, culture; it contributes to the

² Deputy Director of the Educational work in Private Educational Institution "KMDS" (Creative International School for Children) № 2

creation of value orientations, child's lifestyle, and his / her own social experience. It is established that tutoring of social development of junior schoolchildren is based on 3 main approaches: compensatory, educational-perspective and integration- and person-oriented. The tutor of the primary level of a private educational institution in the course of tutoring social development performs the roles of a social mentor, a personal growth tracker, a mediator, an education and development manager. The author identifies psycho- and socio-diagnostic, practice-oriented methods, methods of problem-based learning, methods of analysis and self-analysis, methods of organising independent work by the main methods aimed at tutoring social development of junior schoolchildren. It is generalised that the tutoring of junior schoolchildren's social development has 5 main stages: diagnostic, motivational, cognitive-axiological, activity-based and behavioural, reflexive-corrective.

Keywords: tutor, tutor support, social development, junior school pupil, private school.

References

- Alieksieienko, T. (2007). *Sotsializatsiia osobystosti: mozhlyvosti y ryzyky* [Socialization of personality: opportunities and risks]. Kyiv [in Ukrainian].
- Alokhin, M. (2020). Rol tiutora pryvatnoi shkoly u sotsialnomu stanovlenni osobystosti molodshoho shkoliara [The role of the tutor of a private school in the social formation of the personality of a junior student]. *Rozvyvalnyi potentsial suchasnoi sotsialnoi roboty: metodolohiia ta tekhnolohii – Developmental potential of modern social work: methodology and technologies*, (pp. 6-8). Kyiv: Taras Shevchenko National University [in Ukrainian].
- Andrilović, V., & Čudina M. (1990). *Osnove opće i razvojne psihologije*. Zagreb : Školska knjiga [in Croatian].
- Bekh, I. (2015). Molodshyi shkoliar u vikovykh zakonomirnostiakh [Junior student in age patterns]. *Pochatkova shkola – Elementary School*, 2, 1-3 [in Ukrainian].
- Berk, E.L. (2008). Psihologija cjeloživotnog razvoja. Zagreb : Naklada Slap [in Croatian].
- Blazevic, In. (2016). Family, Peer and School Influence on Children's Social Development. *World Journal of Education*, 6, 42-49 [in English].
- Boiko, A. (2011). Tiutor – yakisno vyshcha pedahohichna pozytsiia i novyi prostir dukhovno-moralnoi vzaiemodii [Tutor - a qualitatively higher pedagogical position and a new space of spiritual and moral interaction]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical sciences*, 4-10 [in Ukrainian].
- Buljubašić-Kuzmanović, V. (2010). Socijalna kompetencija i vršnjački odnosi u školi. *Pedagogijska istraživanja*, 7(2), 191–203 [in Croatian].
- Buljubašić-Kuzmanović, V. (2012). Škola kao zajednica odrastanja. *Pedagogijska istraživanja*, 9(1-2), 43–57. [in Croatian].
- Burym, O. (2006). Osoblyvosti sotsialnoho vykhovannia molodshykh shkoliariv v umovakh pryvatnykh shkil [Features of social education of junior schoolchildren in private schools]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National Pedagogical University*, 6, 293-298 [in Ukrainian].
- Burym, O. (2008). Sotsialne vykhovannia molodshykh shkoliariv u pryvatnykh zahalnoosvitnykh navchalnykh zakladakh [Social education of junior schoolchildren in private secondary schools]. *Extended abstract of candidate`s thesis*. Luhansk [in Ukrainian].
- Frolova, L. (2019). Psykholohichniy vplyv dytiacho-batkivskykh vidnosyn na sotsialnu adaptatsiiu molodshykh shkoliariv [Psychological influence of child-parent relations on social adaptation of junior schoolchildren]. *Candidate`s thesis*. Severodonetsk [in Ukrainian].
- Horbacheva, O. (2018). Systema tiutorskoho suprovodu profesiinoho stanovlennia psykholoha [The system of tutoring the professional development of a psychologist]. *Aktualni problemy psykholohii – Actual problems of psychology*, 45, 110-119 [in Ukrainian].
- Iazykov, O. (2009). Modeliuvannia osobystisno oriientovanoi vykhovnoi systemy pryvatnoi zahalnoosvitnoi shkoly [Modeling of personality-oriented educational system of a private secondary school]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnykh shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 5 (58), 495-500 [in Ukrainian].
- Klattebak, D. (2016). Intervyu s top-kouchem Velikobritanii i pozhiznennyim poslom Evropeyskogo Soveta kouchinga i mentoring [Interview with a UK top coach and lifelong ambassador of the European Coaching and Mentoring Council]. *Vse o kouchenge – All about coaching*, 5, 4-7 [in Russian].

Kovaleva, T. (2010). Materialy kursa «Osnovy tyutorskogo soprovozhdeniya v obschem obrazovanii» [Course materials «Fundamentals of tutoring in general education»]. Moscow: Pedagogical University "First of September" [in Russian].

Kuzmenko, N. (2015). Pedagogichna vzaiemodiia v stocunkakh «kupa-top-ctudenty» v konteksti pozaaudytanoi vyxovnoi poboty [Pedagogical interaction in the "customer-student" relationship in the context of post-audit educational work]. *Pedahohika ta psyclohohiia – Pedagogy and psychology*, 49, 327-335 [in Ukrainian].

Lytvynenko, S. (2005). Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do sotsialno-pedahohichnoi diialnosti [Theoretical and methodological principles of preparation of future primary school teachers for socio-pedagogical activities]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

Matishak, M. (2014). Sotsialna kompetentnist molodshoho shkoliara: teoretychni aspekty [Social competence of junior schoolchildren: theoretical aspects]. *Osvitnii prostir Ukrainy – Educational space of Ukraine*, 3, 165-170 [in Ukrainian].

Moskalova, L. (2019). Tiutorskyi suprovid u zakladakh osvity yak stratehiia dukhovno-moralnoho rozvytku osobystosti [Tutor support in educational institutions as a strategy of spiritual and moral development of the individual]. *Dukhovnist osobystosti: metodohiia, teoriia i praktyka – Spirituality of personality: methodology, theory and practice*, 1, 114-123 [in Ukrainian].

Mykytiuk C. (2012). Pecupnyi pidxid v ophanizatsii tiutopckoi diialnosti u vyshchomu pedahohichnomu navchalnomu zakladi [Pecupny approach in the organization of tutoring activities in higher pedagogical educational institution]. *Zacoby navchalnoi ta naukovo-doclidnoi poboty – Means of educational and scientific-research work*, 39, 111-119 [in Ukrainian].

Osadcha, K. (2019). Teoretychni ta metodohichni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv do tiutorskoi diialnosti [Theoretical and methodological principles of professional training of future teachers for tutoring]. Melitopol : Khmelnytsky State Pedagogical University [in Ukrainian].

Pakhomova, T. (2012). Shliakhy vprovadzhennia tiutorskoi systemy osvity u zarubizhnykh krainakh [Ways to implement the tutoring system of education in foreign countries]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia – Problems of modern teacher training*, 5 (1), 220-224 [in Ukrainian].

Polieshko, R. (2011). Tiutorskyi suprovid uchniv yak nova forma humanistychnoho navchannia [Tutor support of students as a new form of humanistic education]. *Upravlinnia shkoloiu – School management*, 22-24 (322-324), 42-44 [in Ukrainian].

Sheina, L. (2014). Tiutopctvo yak kompleksnyi cotsialnyi psyclohopedahohichnyi fenomen [Tutopstvo as a complex social psychological and pedagogical phenomenon]. *Vicnyk Luhanckoho natsionalnoho univepcytetu imeni Tapaca Shevchenka. Pedahohichni nauky – Deputy of Luhansk Tapa Shevchenko National University. Pedagogical sciences*, 4, 231-238 [in Ukrainian].

Stepanenko, O. (2018). Obgruntuvannia poniattia «tiutor» u osvitno-doslidnytskomu prostori [Substantiation of the concept of "tutor" in the educational and research space]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific notes of the National Pedagogical University named after MP Drahomanov. Series: Pedagogical sciences*, 198-205 [in Ukrainian].

Tyxonovych, V. (2009). Ocnovy diialnosti tiutopa u shkilnomu navchanni [Fundamentals of the activities of the tutor in school education]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical sciences*, 158-167 [in Ukrainian].

Accepted: June 04, 2020

